

ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ

1^{ης} ΤΑΞΗΣ ΛΥΚΕΙΟΥ

1^ο ΓΕΝΙΚΟ ΛΥΚΕΙΟ ΑΓΡΙΝΙΟΥ

ΘΕΜΑ ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΟΥ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ

**<< ΑΦΙΕΡΩΜΑ ΣΤΗ ΖΩΗ ΚΑΙ ΤΟ ΕΡΓΟ ΤΟΥ ΕΛΕΥΘΕΡΙΟΥ
ΒΕΝΙΖΕΛΟΥ>>**

ΜΕΛΗ ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΟΥ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ

ΕΠΩΝΥΜΟ - ΟΝΟΜΑ

Κατσούδας Θεόδωρος

Πρεβεζάνος Εμμανουήλ-Ευάγγελος

Ράπτης Θωμάς

Σαλάκος Κωνσταντίνος

Σαμαράς Ευάγγελος

Σκαρμούτσος Γεώργιος

Σταμάτη Αντιγόνη

Σχίζας Θεμιστοκλής

Τσαγγιάνης Βασίλειος

Τσούνη Κασσιανή

Τσώλης Χρήστος

Φεγγούλης Γεώργιος- Παναγιώτης

Φωτιάδης Κωνσταντίνος

Γερνά Σταυρούλα- Στυλιανή

Δαλιάνης Παντελεήμων

Δρόλια Ελένη- Παναγιώτα

Ζωγράφου Βιργινία

Καβαθαντζίδης Βασίλειος

Καλφούντζος Κωνσταντίνος

Καμμένου Τριανταφυλλιά- Αγάπη

Καρακοβούνη Φωτεινή

Καρανταλή Μαριάνθη- Ηλιάννα

Κουλουκούρας Παναγιώτης

Μουτσολάρη Ίρα

Νάτση Μαρία

Παλαιοπάνος Κωνσταντίνος

Παπατριανταφύλλου Χρήστος

Κιτσάκης Κωνσταντίνος

Χρυσικού Φωτεινή

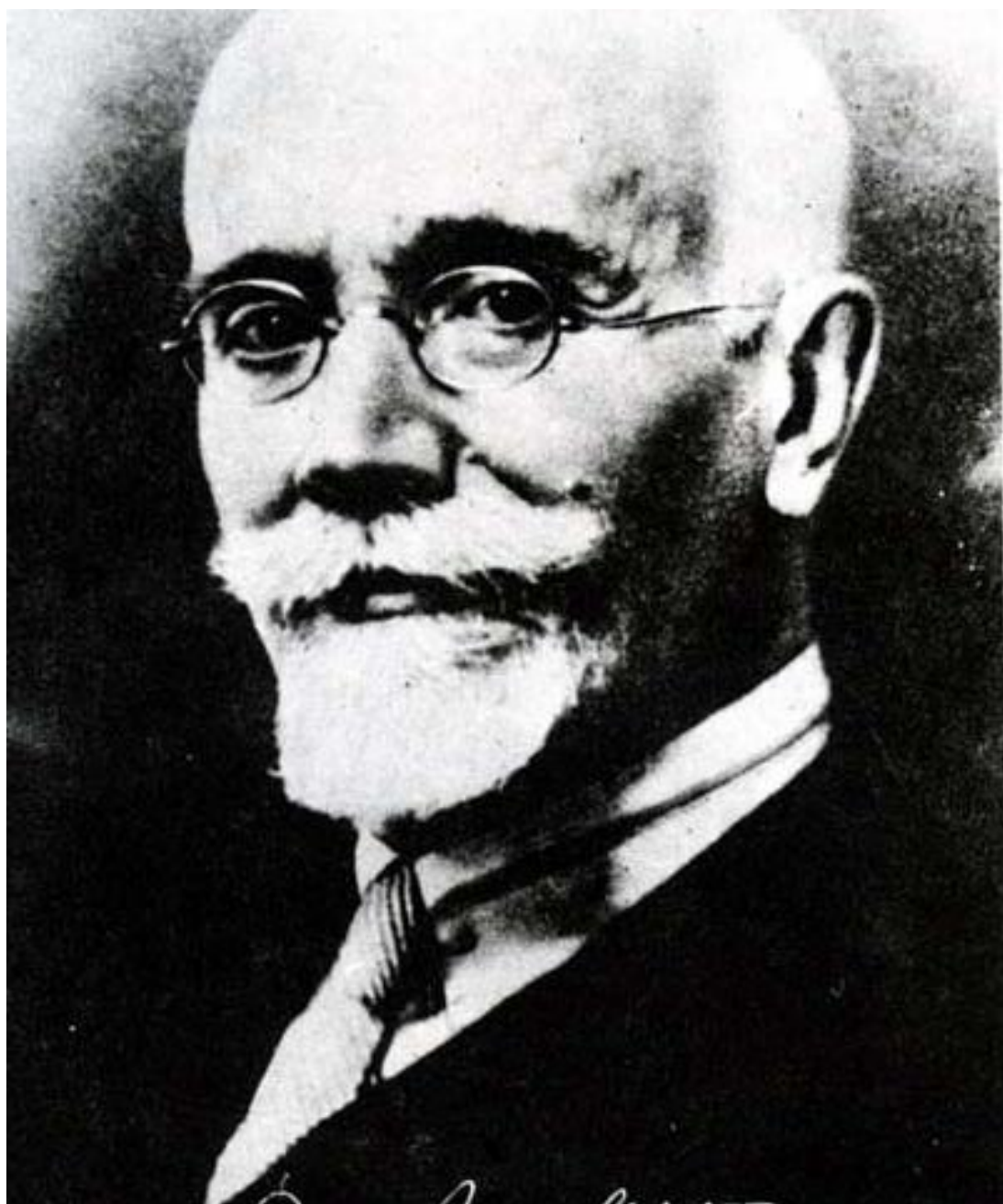
Υπεύθυνοι καθηγητές του προγράμματος

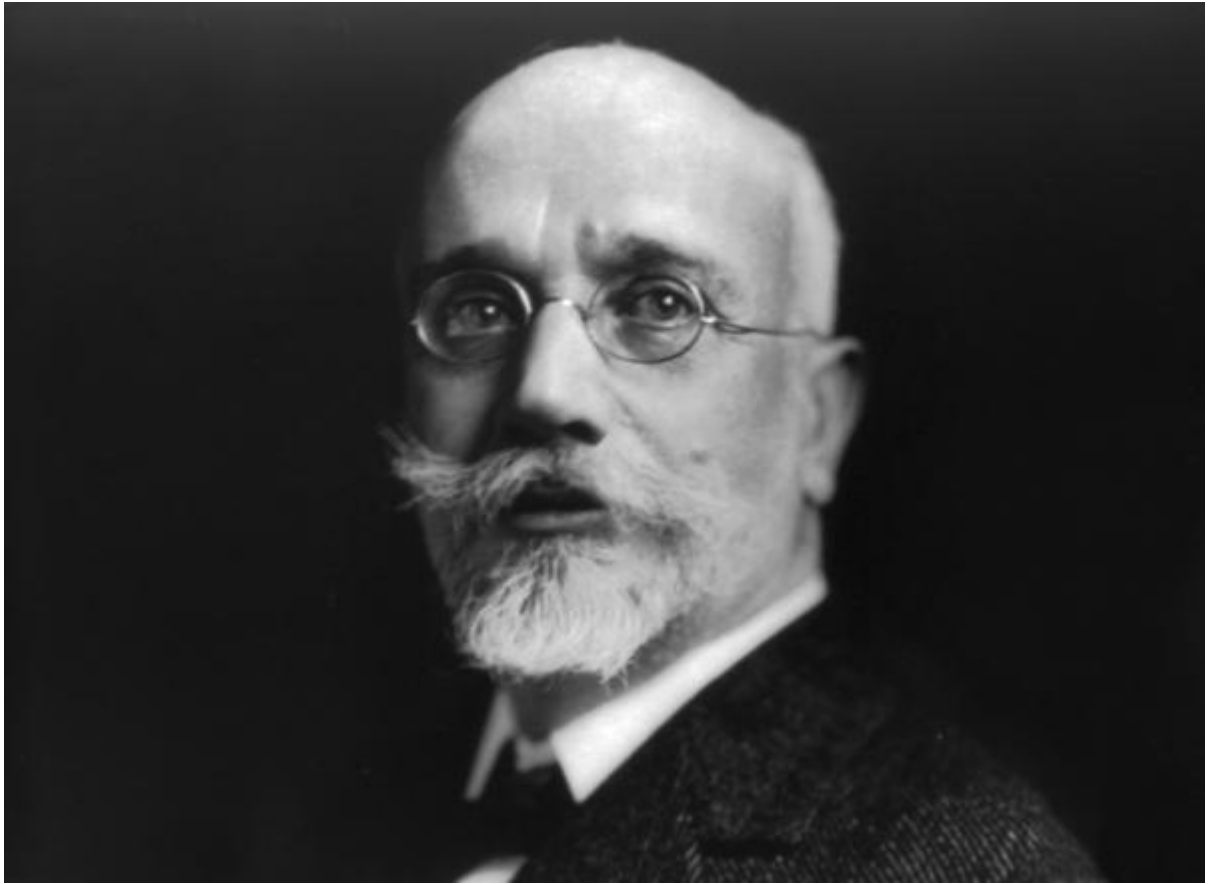
1. Γκάιδα Γεωργία
2. Μαρκαντωνάτος Αριστείδης

Στόχοι

- Να γνωρίσουν και να κατανοήσουν οι μαθητές:
 - α) τη ζωή και το ρόλο που διαδραμάτισε ο Ελευθέριος Βενιζέλος στο Κρητικό Ζήτημα και στα πολιτικά δρώμενα της Ελλάδος από το 1910 έως το θάνατό του το 1936.
 - β) τη συμβολή του πολιτικού ανδρός στον εκσυγχρονισμό της χώρας.
 - γ) τις μεταρρυθμίσεις του στον εργατικό και αγροτικό τομέα.
 - δ) τις τομές που προώθησε στη δημόσια υγεία και στην εκπαίδευση.
 - ε) το ρόλο του στους Βαλκανικούς πολέμους και στον Α΄ Παγκόσμιο Πόλεμο έως τη συνθήκη των Σεβρών και της Λοζάνης.
- Αποκόμιση γνώσεων συγκεκριμένης ιστορικής περιόδου της νεώτερης Ιστορίας.
- Καλλιέργεια συλλογικής προσπάθειας των μαθητών με τη βοήθεια των καθηγητών τους, της υπευθυνότητας και της συμμετοχής σε μία κοινή δραστηριότητα.
- Εξοικείωση με τη νέα τεχνολογία και με κάθε άλλη μορφή αποκόμισης γνώσεων για το συγκεκριμένο αντικείμενο.
- Καλλιέργεια της συνεργασίας μεταξύ των μαθητών.
- Επίσκεψη στην Κρήτη (τόπος καταγωγής του Ελ.Βενιζέλου).

ΕΛΕΥΘΕΡΙΟΣ ΒΕΝΙΖΕΛΟΣ

Πιστεύω, λοιπόν, ακραδάντως ότι το πρώτον ιδεώδες που ημπορεί να έχει ένας λαός, αφού εξησφάλισε την πολιτική του ανεξαρτησίαν, είναι πώς να εξασφαλίσει την ειρήνην. Διότι μόνον μέσα εις την ειρήνην ημπορούν να αναπτυχθούν όλα τα άνθη του πολιτισμού.

(λόγια του Ελευθερίου Βενιζέλου προς την ελληνική νεολαία)

Πρώιμα χρόνια

Γεννήθηκε στο χωριό Μουρνιές, κοντά στην πόλη των Χανίων, στις 23 Αυγούστου 1864 και ήταν το πέμπτο παιδί του Κυριάκου Βενιζέλου, εμπόρου, και της Στυλιανής Πλουμιδάκη, η οποία καταγόταν από το χωριό Θέρισο. Μεγάλωσε στα Χανιά αλλά λόγω διώξεων του πατέρα του από την οθωμανική διοίκηση πέρασε μέρος των παιδικών του χρόνων στα Κύθηρα και την Ερμούπολη. Περάτωσε τις εγκύκλιες σπουδές του στα Χανιά, στο λύκειο Αντωνιάδη στην Αθήνα και στο Δημόσιο Γυμνάσιο Αρρένων Σύρου στην Ερμούπολη, απ' όπου αποφοίτησε, και εργάστηκε στο κατάστημα του πατέρα του. Αν και ο Ελευθέριος Βενιζέλος είχε πρόθεση να συνεχίσει τις σπουδές του, ο πατέρας του επέλεξε να τον τοποθετήσει στο κατάστημά του με σκοπό να το αναλάβει. Ύστερα από παρέμβαση του τότε γενικού προξένου της Ελλάδας στα Χανιά, Γεωργίου Ζυγομαλά, ο Κυριάκος πείστηκε να τον στείλει στην Αθήνα για ανώτερες σπουδές. Το 1881 εγγράφηκε στη Νομική σχολή του Πανεπιστημίου Αθηνών, απ' όπου αποφοίτησε το 1887. Αφού προσπάθησε ανεπιτυχώς να εκλεγεί δις εφέτης, άνοιξε δικηγορικό γραφείο καταφέροντας σε μικρό χρονικό διάστημα να διακριθεί. Το 1888 ανέλαβε μαζί με τους Χαράλαμπο Πωλογεωργάκη, Κωνσταντίνο Φούμη και Ιάκωβο Μοάτσο την αρχισυνταξία και την έκδοση της εφημερίδας «Λευκά Όρη». Από αυτήν αποχώρησε λίγους μήνες αργότερα για προσωπικούς λόγους.

Πολιτική σταδιοδρομία

Κρητική επανάσταση

Ο Βενιζέλος, αρχές 20ου αιώνα

Στις 23 Ιανουαρίου 1897 ο Βενιζέλος αποφάσισε να συμπράξει με τους επαναστατημένους στο Ακρωτήρι. Αφορμή γι' αυτή τη μεταστροφή ήταν η μεγάλη πυρκαγιά που ξέσπασε στα Χανιά και είχε ως αποτέλεσμα τον θάνατο Χριστιανών και Μουσουλμάνων και εκτεταμένες σφαγές κατά των πρώτων. Κατά τη διάρκεια αυτών των γεγονότων ο Βενιζέλος περιόδευε στην εκλογική του περιφέρεια προετοιμαζόμενος για τις εκλογές που είχαν προκηρυχθεί. Επιστρέφοντας στα Χανιά είδε από μακριά τους καπνούς που έβγαιναν από την πόλη και αμέσως έλαβε την απόφαση να ενωθεί με μια ομάδα ενόπλων στη Μαλάξα. Με αυτούς κατευθύνθηκαν προς το Ακρωτήρι, όπου σύντομα ανέλαβε την ηγεσία ο Βενιζέλος. Οι επαναστάτες υπολογίζονται σε επτακόσιους με δύο χιλιάδες. Στις 24 Ιανουαρίου οι εξεγερμένοι αποφάσισαν να κηρύξουν την ένωση με την Ελλάδα και την επόμενη ημέρα εξέδωσαν κείμενο διακήρυξης. Στις 26 Ιανουαρίου επιτροπή αποτελούμενη από σημαντικές μορφές της εξέγερσης μεταξύ των οποίων και ο Βενιζέλος παρέδωσε στους προξένους των Μεγάλων Δυνάμεων την διακήρυξη. Στις 7 Ιανουαρίου ο Βενιζέλος μαζί με εξεγερμένους κατέλαβε τον Προφήτη Ηλία. Στις 8 Ιανουαρίου ο στόλος των Μεγάλων Δυνάμεων έπληξε τις θέσεις των επαναστατών δημιουργώντας αντιδράσεις από μερίδα του ευρωπαϊκού τύπου σχετικά με τον απρόκλητο βομβαρδισμό μιας μικρής ομάδας εξεγερμένων. Σημαντική έκταση πήρε το γεγονός της ανύψωσης της ελληνικής σημαίας από τον Σπύρο Καγιαδελάκη κατά τη διάρκεια των βομβαρδισμών. Κατά τη διάρκεια του περιστατικού ο ίδιος ο Βενιζέλος βρισκόταν στο πολεμικό πλοίο *Ύδρα*. Ο Βενιζέλος τότε μαζί με τον Φούμη και τον Κοτζάμπαση προχώρησε στην σύνταξη διαμαρτυρίας προς τις Μεγάλες Δυνάμεις, η οποία προξένησε μεγάλη εντύπωση στην Ευρώπη. Στις 22 Φεβρουαρίου εκλέχτηκε μέλος της εξαμελούς διοικητικής επιτροπής των επαναστατών. Με την ιδιότητα αυτή επισκέφθηκε μαζί με τα άλλα μέλη τους ξένους ναυάρχους αρκετές φορές για να συζητήσουν για τον μέλλον της Κρήτης. Τον Απρίλιο του ίδιου έτους ξέσπασε ο ελληνοτουρκικός πόλεμος του 1897 αναγκάζοντας την Ελλάδα να αποσύρει την ναυτική μοίρα από την Κρήτη. Στις αρχές του καλοκαιριού πραγματοποιήθηκε η πρώτη επαναστατική συνέλευση ενώ στις 26 Ιουνίου

πραγματοποιήθηκε η δεύτερη, στους Αρμένους Αποκορώνου, όπου και ο Ελευθέριος Βενιζέλος εξελέγη μέλος της τριμελούς επιτροπής που θα ανακοίνωνε τις αποφάσεις της συνέλευσης στις Μεγάλες Δυνάμεις. Στην τρίτη συνέλευση, στις Αρχάνες εξελέγη πρόεδρος αυτής. Στη συνέλευση αυτή υποστήριξε την άποψη περί ενώσεως της Κρήτης με την Ελλάδα απορρίπτοντας την ιδέα της αυτονομίας. Η ατμόσφαιρα ήταν τεταμένη οδηγώντας αρκετές φορές τους συμμετέχοντες σε ακραίες ενέργειες. Η κατάσταση οδηγήθηκε στα άκρα όταν ο Βενιζέλος και οι υποστηρικτές του αρνήθηκαν να υπογράψουν την διακήρυξη περί αυτονομίας με αποτέλεσμα να προκληθούν επεισόδια. Αποτέλεσμα ήταν ο Βενιζέλος να διακόψει την συνεδρίαση και να αποχωρήσει. Για την κίνησή του αυτή του αφαιρέθηκε η προεδρία και του απαγορεύθηκε η συμμετοχή στις συνεδριάσεις του σώματος. Τελικώς η διακήρυξη περί αυτονομίας ψηφίστηκε.

Κρητική Πολιτεία & η επανάσταση του Θερίσου

Οι Μεγάλες Δυνάμεις εν τω μεταξύ είχαν αποδεχθεί σχέδιο περί αυτονομίας του νησιού. Το νέο καθεστώς θεωρήθηκε από τον Βενιζέλο και τους οπαδούς του μεταβατικό και προσωρινό. Έλαβε μέρος στη συνέλευση του Μυλοποτάμου καθώς και στις συνεδριάσεις της εκτελεστικής επιτροπής, που είχε αναλάβει τις διαπραγματεύσεις σχετικά με το σχήμα αυτονομίας. Τελικά αποφασίστηκε η Οθωμανική Αυτοκρατορία να διατηρήσει μια μορφή κυριαρχίας και να διοριστεί ως Ύπατος Αρμοστής της Κρήτης ο πρίγκιπας Γεώργιος της Ελλάδας. Ο τελευταίος διόρισε με τον ερχομό του μια δεκαεξαμελή επιτροπή με κύρια αρμοδιότητα την εκπόνηση νομοθετικής εργασίας που επρόκειτο να ψηφιστεί από την γενική συνέλευση, όταν αυτή δημιουργούνταν. Σε αυτή την επιτροπή συμμετείχε και ο Βενιζέλος. Λόγω της νέας μορφής διοίκησης προκηρύχθηκαν εκλογές για τις 24 Ιανουαρίου 1898, στις οποίες και εξελέγη ως αντιπρόσωπος Χανίων. Η συμβολή του στη σύνταξη του συντάγματος κρίνεται καθοριστική, κατακρίθηκε όμως για τις ασάφειές του και την

υπερβολική συγκέντρωση εξουσιών στο πρόσωπο του Ύπατου Αρμοστή. Ακολούθως διορίστηκε σύμβουλος επί της δικαιοσύνης στο πρώτο υπουργικό συμβούλιο, θέση στην οποία παρέμεινε μέχρι τον Απρίλιο του 1901. Κατά τη διάρκεια της θητείας του αναδιοργάνωσε τα δικαστήρια συντάσσοντας κώδικα δικαστηρίων, εκσυγχρόνισε τα δικαστήρια και εισήγαγε νέα συστήματα στην αστυνομία.

Παρά την επιτυχία του στον υπουργικό θώκο σύντομα ήρθε σε ρήξη με τον Ύπατο Αρμοστή πρίγκιπα Γεώργιο. Ο τελευταίος κυβερνούσε σε έναν βαθμό αυταρχικά χειριζόμενος μόνος του την εξωτερική πολιτική της Κρητικής Πολιτείας χωρίς να λαμβάνει υπόψιν του τις συμβουλές και τις απόψεις των υπουργών του. Ο Βενιζέλος θεωρούσε απαραίτητη την ανακήρυξη της Κρήτης σε αυτόνομο πριγκιπάτο έτσι ώστε να επέλθει με πιο θεσμικό τρόπο η ένωση με την Ελλάδα. Επιπλέον με την ανακήρυξη της αυτονομίας η συνέλευση, κατά τον Βενιζέλο θα έπρεπε να προχωρήσει στην εκλογή ανώτατου άρχοντα τερματίζοντας ταυτόχρονα την κυριαρχία των Μεγάλων Δυνάμεων στο νησί. Αντίθετα ο Ύπατος Αρμοστής δεν συμεριζόταν την προσέγγιση του Βενιζέλου έχοντας ήδη αρχίσει να ακολουθεί την δική του, η οποία όμως δεν απέφερε τα επιθυμητά αποτελέσματα. Παράλληλα στον αθηναϊκό τύπο δημοσιεύονταν αιχμηρά άρθρα εναντίον των απόψεων του Βενιζέλου, ο οποίος χαρακτηριζόταν ως ανθενωτικός. Στις 5 Μαρτίου 1901 υπέβαλε την παραίτησή του για λόγους υγείας, η οποία όμως δεν έγινε δεκτή. Στις 18 Μαρτίου υπέβαλε για δεύτερη φορά την παραίτησή του για λόγους που αφορούσαν την κακή σχέση του με τους συναδέλφους και τον Ύπατο Αρμοστή. Ούτε όμως αυτή τη φορά έγινε αποδεκτή. Δύο μέρες αργότερα, στις 20 Μαρτίου με διάταγμα που εκδόθηκε και ήταν βαρύτατα προσβλητικό ο Βενιζέλος απολύθηκε από την θέση του. Στις εκλογές του 1903 το κόμμα του Βενιζέλου ηττήθηκε εκλογικά αναδεικνύοντας πέντε βουλευτές. Ύστερα από συνεννοήσεις με άλλες ηγετικές μορφές της πολιτικής σκηνής τέθηκε επικεφαλής της «Ηνωμένης Αντιπολίτευσης», η οποία στις 26 Φεβρουαρίου 1905 διακήρυξε την ένωση με την Ελλάδα, και σε περίπτωση αδυναμίας την αυτονομία της νήσου, καθώς και την αναθεώρηση του συντάγματος. Στις 23 Μαρτίου 1905 ο Βενιζέλος μαζί με

χίλιους ενόπλιους συγκεντρώθηκαν στον Θέρισσο. Σύντομα στον Θέρισσο κατέφθασαν άλλοι επτά χιλιάδες πολεμιστές από διάφορα σημεία της Κρήτης. Στις 20 Απριλίου η Συνέλευση κήρυξε την ένωση με την Ελλάδα και ζήτησε από τον Ύπατο Αρμοστή να πληροφορήσει τις Μεγάλες Δυνάμεις γι' αυτή την εξέλιξη, οι οποίες όμως αρνήθηκαν να αναγνωρίσουν την ανακήρυξη. Τον Μάιο πραγματοποιήθηκαν εκλογές, στις οποίες η παράταξη του Βενιζέλου, του Φούμη και του Πωλογεωργάκη συγκέντρωσε 33.279 ψήφους αναδεικνύοντας 39 αντιπροσώπους έναντι 78 αντιπροσώπων του πρίγκιπα Γεωργίου. Στις 15 Ιουλίου οι Μεγάλες Δυνάμεις έδωσαν προθεσμία δεκαπέντε ημερών στους επαναστάτες, τελεσίγραφο που δεν έγινε δεκτό. Όταν έληξε η προθεσμία, οι Μεγάλες Δυνάμεις κήρυξαν στρατιωτικό νόμο. Μετά από συμβουλή του πρωθυπουργού της Ελλάδας Δημητρίου Ράλλη ο Ύπατος Αρμοστής ζήτησε από την Συνέλευση να προχωρήσει στην αναθεώρηση του συντάγματος. Στις 2 Νοεμβρίου ο Βενιζέλος και οι επαναστάτες παρέδωσαν τα όπλα. Παράλληλα οι Μεγάλες Δυνάμεις έστειλαν μια διερευνητική επιτροπή για να αξιολογήσουν την κατάσταση στο νησί. Στις 23 Ιουλίου 1906 αποφασίστηκε η διεθνής δύναμη που βρισκόταν στο νησί να αποχωρήσει, να ανατεθεί η ασφάλεια του νησιού σε Έλληνες αξιωματικούς, που θα έπρεπε όμως να αποχωρήσουν από τον ελληνικό στρατό, να οργανωθεί εκ νέου η πολιτοφυλακή, να δοθεί δάνειο 9.300.000 φράγκων στην Κρητική Πολιτεία, να υπάρξει πλήρης ισότητα χριστιανών και μουσουλμάνων κ.α. Αν και η ελληνική κυβέρνηση και το παλάτι διαφωνούσαν με την λύση, ο Βενιζέλος καθώς και ο διάδοχος του ελληνικού θρόνου πρίγκιπας Κωνσταντίνος τάχθηκαν υπέρ αυτού του σχεδίου με αποτέλεσμα ο πρίγκιπας Γεώργιος να παραιτηθεί από τη θέση του Ύπατου Αρμοστή για να διευκολύνει την κατάσταση. Ως αντικαταστάτης του επιλέχθηκε ο Αλέξανδρος Ζαΐμης.

Στις 12 Οκτωβρίου 1908 η Συνέλευση επικύρωσε τις αλλαγές και όρισε πενταμελή Εκτελεστική Επιτροπή. Σε αυτήν ο Βενιζέλος ανέλαβε τα υπουργεία εξωτερικών και δικαιοσύνης. Στις 29 Ιουλίου 1909 οι δυνάμεις του διεθνούς στρατού αποχώρησαν από την Κρήτη. Στις εκλογές του 1910 εξελέγη πρόεδρος της Συνέλευσης και πρωθυπουργός της Κρητικής Πολιτείας. Τον ίδιο

μήνα εκδόθηκε το ψήφισμα για ένωση με την Ελλάδα και αναχώρησε για την Αθήνα για να συναντηθεί με τους ηγέτες του Στρατιωτικού Συνδέσμου. Τον Μάιο του 1910 οι Χριστιανοί της Κρήτης επανέλαβαν το αίτημά τους για την ένωση με την Ελλάδα. Ο Βενιζέλος, ύστερα από παρότρυνση και της κυβέρνησης Δημητρίου Ράλλη, κατάφερε να ηρεμήσει τους Κρητικούς και να τους πείσει να αποφύγουν τις ακραίες ενέργειες.

Άφιξη στην Ελλάδα

Λαϊκή λιθογραφία για το Κίνημα στο Γουδί

Ο Στρατιωτικός Σύνδεσμος μετά το ξέσπασμα του κινήματος είχε προσεγγίσει τον Δημήτριο Γούναρη για να σχηματίσει κυβέρνηση, μετά όμως την άρνηση αυτού, καθώς και του Νικολάου Ζορμπά, αναζήτησε νέο πρόσωπο. Κατόπιν προτάσεως κάποιου αξιωματικού αποφασίστηκε να κληθεί στην Ελλάδα ο Ελευθέριος Βενιζέλος, ο οποίος ήταν γνωστός για την πολιτική του δράση στην Κρήτη. Ο τελευταίος είχε υποστηρίξει το κίνημα σε μια σειρά δέκα άρθρων που δημοσίευσε στην εφημερίδα «Κήρυξ Χανίων». Στις 22 Δεκεμβρίου 1909 ο λοχαγός Ιουλιανός Κονταράτος μετέβη στα Χανιά για να του δώσει επιστολή του Στρατιωτικού Συνδέσμου με την οποία τον καλούσε στην Ελλάδα για να αναλάβει την πρωθυπουργία. Ο Βενιζέλος με δική του επιστολή ξεκαθάρισε πως δεν ενδιαφερόταν για την πρωθυπουργία και ότι θα ερχόταν στην Αθήνα ως πολιτικός σύμβουλος του Συνδέσμου. Στις 28 Δεκεμβρίου αφίχθη στον Πειραιά και αμέσως άρχισε επαφές με τα μέλη του Στρατιωτικού Συνδέσμου καθώς και με τους πολιτικούς

αρχηγούς των κομμάτων. Βασικές προτάσεις του, που έγιναν αποδεκτές από τον Σύνδεσμο αλλά και από αρκετούς πολιτικούς, ήταν η σύγκληση αναθεωρητικής βουλής, και όχι συντακτικής, μη θέτοντας έτσι πολιτειακό ζήτημα, η διάλυση του Στρατιωτικού Συνδέσμου μετά την σύγκληση αναθεωρητικής βουλής, η απομάκρυνση των βασιλοπαίδων από τον στρατό και ο διορισμός νέας κυβέρνησης υπό τον Στέφανο Δραγούμη.

Την 1η Φεβρουαρίου πραγματοποιήθηκε η πρώτη συνεδρίαση της Βουλής σχετικά με την ψήφιση της προτάσεως περί αναθεωρήσεως μη θεμελιωδών διατάξεων του συντάγματος, πρόταση που ψηφίστηκε με 150 ψήφους υπέρ και 11 κατά. Κατά την προεκλογική περίοδο ο Βενιζέλος έλειπε στο εξωτερικό, στην Ελβετία και την Ιταλία επιστρέφοντας οκτώ ημέρες μετά την διεξαγωγή των εκλογών. Κατά τις εκλογές της 8ης Αυγούστου 1910 η παράταξη του Βενιζέλου πέτυχε σημαντική νίκη έναντι των συνασπισμένων παλαιών κομμάτων αποκτώντας ευρεία πλειοψηφία στη Βουλή. Υπολογίσιμο αριθμό αποτελούσαν και οι βουλευτές που είχαν εκλεγεί με ανεξάρτητα ψηφοδέλτια και οι οποίοι υποστήριζαν την σύγκληση συντακτικής συνέλευσης. Ο ίδιος εξελέγη βουλευτής Αττικοβοιωτίας λαμβάνοντας 32.765 ψήφους σε σύνολο 38.800 ψήφων. Στις 22 Αυγούστου ο Βενιζέλος ίδρυσε το Κόμμα των Φιλελευθέρων ενώ στις 3 Σεπτεμβρίου συνήλθε σε πρώτη συνεδρίαση η αναθεωρητική Βουλή. Δύο ημέρες αργότερα ο Βενιζέλος εκφώνησε λόγο σε συγκέντρωση στην πλατεία Συντάγματος υποστηρίζοντας την αναγκαιότητα της αναθεωρητικής βουλής. Στις εκλογές του Νοεμβρίου το κόμμα των Φιλελευθέρων αναδείχθηκε νικητής συγκεντρώνοντας 307 από τις 362 έδρες.

Νέο Σύνταγμα

Η συζήτηση για το νέο σύνταγμα ολοκληρώθηκε σε 42 συνεδριάσεις της ολεμέλειας της Βουλής, από τις οποίες ο Ελευθέριος Βενιζέλος συμμετείχε στις 41. Το νέο σύνταγμα δημοσιεύθηκε την 1η Ιουνίου 1911 και περιελάμβανε σημαντικές μεταρρυθμίσεις που απέβλεπαν στην επιβολή της αρχής της

νομιμότητας, στην καθιέρωση της ασφάλειας δικαίου και της ασφάλειας των συναλλαγών. Μαζί με το νέο σύνταγμα ψηφίστηκε και μία σειρά οργανικών νόμων εγκαινιάζοντας έτσι μια σειρά από μεταρρυθμιστικά μέτρα. Συνοπτικά καθιέρωσε μέτρα προστασίας των εργαζομένων, όπως την μονιμότητα των δημοσίων υπαλλήλων καθώς και την βελτίωση των συνθηκών εργασίας στα εργοστάσια, **τεμάχισε** **τεράστιες** **εκτάσεις** στη Θεσσαλία μοιράζοντας αυτές σε 4.000 οικογένειες βελτίωσε την απονομή δικαιοσύνης, και αναμόρφωσε το φορολογικό σύστημα.

Αναδιοργάνωση Στρατού

Εκτός από την συνταγματική και διοικητική μεταρρύθμιση της κυβέρνησης Βενιζέλου σημαντικές πρωτοβουλίες καταγράφονται και στον στρατιωτικό τομέα. Κατόπιν προσωπικής του εντολής ζητήθηκε η συνδρομή της Γαλλίας και της Αγγλίας για να εκπαιδεύσουν τους αξιωματικούς και τους στρατιώτες του ελληνικού στρατού. Αν και το παλάτι προέβαλε αντιστάσεις, λόγω της φιλογερμανικής στάσης που διατηρούσε, σχετικά με τον ερχομό αυτής της ομάδας, τελικά η ομάδα ήρθε στις αρχές του 1911. Σε αντάλλαγμα, υπό την μορφή συμβιβασμού ο Βενιζέλος κατέθεσε νομοσχέδιο για την επιστροφή των πριγκίπων στον ελληνικό στρατό, νομοσχέδιο που ψηφίστηκε τον Ιούνιο του ίδιου έτους. Επίσης αύξησε τον αριθμό των στρατιωτών, παρήγγειλε τουφέκια και πολεμικό υλικό και αναδιοργάνωσε το Βασιλικό Ναυτικό.

Βαλκανικοί Πόλεμοι

Στις 30 Σεπτεμβρίου 1912 κήρυξε τον πόλεμο στην Τουρκία. Ήταν ο Α΄ Βαλκανικός Πόλεμος. Την 1 Οκτωβρίου, συνήλθε σε τακτική σύνοδο η Βουλή, όπου αναγγέλθηκε η κήρυξη του πολέμου, έγιναν δεκτοί οι Κρήτες βουλευτές, τους οποίους προσφώνησε ο ίδιος ο Βενιζέλος και κηρύχθηκε η ένωση της Μεγαλονήσου με την Ελλάδα. Ο ελληνικός λαός υποδέχθηκε τις εξελίξεις αυτές με μεγάλο ενθουσιασμό.

Ο στρατός, με αρχιστράτηγο το διάδοχο Κωνσταντίνο, προήλασε προς τη Μακεδονία, επιτυγχάνοντας αλλεπάλληλες νίκες και στις 26 Οκτωβρίου 1912 κατέλαβε τη Θεσσαλονίκη. Σ' αυτή την περίοδο σημειώθηκε και η γνωστή διαφωνία με το διάδοχο Κωνσταντίνο Α΄, για την πορεία που έπρεπε να ακολουθήσει ο στρατός και ποιες πόλεις θα έπρεπε να απελευθερωθούν πρώτα. Η στρατιωτική σκέψη του Διαδόχου, του επέβαλε την πορεία προς το Μοναστήρι, ενώ ο Βενιζέλος προβλέποντας ότι η Θεσσαλονίκη θα γινόταν το μήλο της έριδος στα Βαλκάνια, έστειλε επείγον τηλεγράφημα στο Γενικό Επιτελείο και τον Κωνσταντίνο:

"Salonique à tout prix!" (Στη Θεσσαλονίκη πάση θυσία!)

Ο Βενιζέλος, προβλέποντας τα προβλήματα που θα εμφανίζονταν μετά την απελευθέρωση της πόλης στον τομέα της αστυνόμευσής της και γνωρίζοντας ότι οι Βούλγαροι σύμμαχοί μας αλλά και οι μεγάλες Ευρωπαϊκές Δυνάμεις θα προωθούσαν μία εικόνα άναρχης πόλης και μίας Ελληνικής πολιτείας ανίκανης να επιβάλει την τάξη, φρόντισε, από τις 24 Οκτωβρίου, πριν ακόμη απελευθερωθεί η πόλη, να διατάξει την μεταφορά δυνάμεως της Κρητικής Χωροφυλακής στη Θεσσαλονίκη. Στις 20 Νοεμβρίου, η Σερβία, το Μαυροβούνιο και η Βουλγαρία υπέγραψαν ανακωχή με την Τουρκία. Η Ελλάδα συνέχιζε τον πόλεμο στο μέτωπο της Ηπείρου. Ακολούθησε συνδιάσκεψη στο Λονδίνο, όπου η Ελλάδα πήρε μέρος αν και δεν είχαν τελειώσει οι επιχειρήσεις στην Ήπειρο. Η συνδιάσκεψη αυτή κατέληξε στη Συνθήκη του Λονδίνου μεταξύ των βαλκανικών συμμάχων και της Τουρκίας, ουσιαστικά σύμφωνα με τις επιθυμίες των Μεγάλων Δυνάμεων.

Στις 19 Ιουνίου 1913 κηρύχθηκε ο Β΄ Βαλκανικός Πόλεμος. Ο βασιλιάς πλέον Κωνσταντίνος (κατόπιν της δολοφονίας του Γεωργίου Α΄) έδιωξε τις βουλγαρικές δυνάμεις από τη Θεσσαλονίκη, κατήγαγε δε κατόπιν αλλεπάλληλες νίκες επί του βουλγαρικού στρατού. Νικημένοι από τους Έλληνες και τους Σέρβους κι ενώ ο ρουμανικός στρατός προήλαυε προς τη Σόφια φτάνοντας σε απόσταση σαράντα χιλιομέτρων από το κέντρο της, οι Βούλγαροι ζήτησαν ανακωχή. Στις 28 Ιουνίου 1913 υπογράφηκε συνθήκη ειρήνης από την Ελλάδα, το Μαυροβούνιο, τη Σερβία και τη Ρουμανία αφενός και από τη Βουλγαρία αφετέρου. Οι αξιώσεις

της Ελλάδας έγιναν όλες δεκτές. Ο Βενιζέλος γνωστοποίησε αυθημερόν με τηλεγράφημα στον βασιλιά την υπογραφή της συνθήκης.

Πρώτος Παγκόσμιος Πόλεμος

Προτομή του Ελευθερίου Βενιζέλου στο Βελιγράδι, Σερβία

Ο Α΄ Παγκόσμιος Πόλεμος ξέσπασε το καλοκαίρι του 1914. Μέχρι το 1915 η Ελλάδα παρέμεινε εκτός της σύρραξης. Της ζήτησε όμως η Αντάντ να πάρει μέρος στην εκστρατεία στα Δαρδανέλλια. Ο Βενιζέλος, που ήθελε να μπει η χώρα στον πόλεμο με την Αντάντ, πιστεύοντας στην τελική νίκη της, διαφώνησε με το βασιλιά και υπέβαλε την παραίτησή του. Η Βουλή διαλύθηκε κατόπιν βασιλικού διατάγματος κι έγιναν εκλογές στις 31 Μαΐου 1915, με το Βενιζέλο να τις παρακολουθεί από τη Μυτιλήνη, που έδωσαν την πλειοψηφία στο Κόμμα των Φιλελευθέρων. Ο βασιλιάς με βαριά καρδιά και πολύ απογοητευμένος, μιας και πίστευε ότι η πολεμική του δράση θα ανταμειβόταν και στην κάλπη από τον ελληνικό λαό, ο οποίος τον αποθέωνε δυο χρόνια πριν κατά την επιστροφή από το μέτωπο και εκδήλωνε ακόμα την αγάπη του, έδωσε εντολή στο Βενιζέλο να σχηματίσει κυβέρνηση, από την επόμενη κιόλας μέρα

όμως ψάχνοντας αφορμές να σύρει τη χώρα σε νέες εκλογές. Ο Βασιλιάς Κωνσταντίνος είχε αποφασίσει να απαλλαγεί από τον Κρητικό πολιτικό. Είναι χαρακτηριστικό ότι για δύο ακόμα μήνες μέχρι τον Αύγουστο του 1915 συνέχισε να άρχει της χώρας η ηττημένη εκλογικά πρώην κυβέρνηση του Γούναρη, καθότι ο βασιλιάς προφασιζόμενος ασθένεια καθυστερούσε να προχωρήσει στη σύγκληση της νέας βουλής. Τελικώς, όταν συγκλήθηκε η νέα βουλή, ο πρωθυπουργός Βενιζέλος, τόνισε σε κοινοβουλευτική ομιλία του ότι η Ελλάδα θα έμενε ουδέτερη εκτός αν έκτακτες περιστάσεις την υποχρέωναν ν' αλλάξει γραμμή πλεύσης, μη θέλοντας σε μια τόσο κρίσιμη στιγμή για τη χώρα να οξύνει περισσότερο τα πράγματα, ελπίζοντας ότι ο βασιλιάς θα έβλεπε το συμφέρον της χώρας καθαρότερα στο μέλλον.

Το Σεπτέμβριο 1915 η Βουλγαρία προσχώρησε στις Κεντρικές Δυνάμεις και κήρυξε επιστράτευση. Ήταν ευκαιρία για τη Βουλγαρία να ξεπλύνει την ήττα του Β' Βαλκανικού Πολέμου και να επεκτείνει τα εδάφη της. Η Ελλάδα κήρυξε επίσης επιστράτευση αλλά προέκυψε διχογνωμία μεταξύ Κωνσταντίνου - Βενιζέλου όσον αφορούσε στις υποχρεώσεις της χώρας μας απέναντι στη Σερβία εκ της συνθήκης που είχαν υπογράψει οι δύο χώρες το 1913, με την οποία η Ελλάδα είχε υποσχεθεί να προστρέξει σε βοήθεια της Σερβίας σε περίπτωση που δεχόταν επίθεση. Ο Βενιζέλος, ευρισκόμενος σε αδιέξοδο και μη δυνάμενος να δράσει όπως ήθελε, παραιτήθηκε. Σχηματίστηκε κυβέρνηση υπό τον Αλέξανδρο Ζαΐμη στην οποία συμμετείχαν οι αρχηγοί όλων των κομμάτων της αντιπολίτευσης. Μετά από λίγο καιρό όμως παραιτήθηκε και η κυβέρνηση Ζαΐμη καθώς ο βασιλιάς κωλυσιεργούσε να απαντήσει στις δυνάμεις της Αντάντ που πίεζαν για έξοδο της χώρας στον πόλεμο στο πλευρό τους και σχηματίστηκε κυβέρνηση υπό τον Στέφανο Σκουλούδη, στην οποία πήραν μέρος όλοι όσοι συνέπραξαν στην προηγούμενη κυβέρνηση (Ζαΐμη).

Η κυβέρνηση του υπέργηρου Σκουλούδη (80 ετών), χωρίς αποτέλεσμα επίσης, διέλυσε τη Βουλή και διεξήγαγε εκλογές στις 6 Δεκεμβρίου 1915, στις οποίες δεν πήρε μέρος το Κόμμα των Φιλελευθέρων, θεωρώντας τες άκυρες, στην πραγματικότητα

θέλοντας να στηλιτεύσει την πέρα κάθε ορίου βασιλική ανάμειξη στις πολιτικές υποθέσεις.

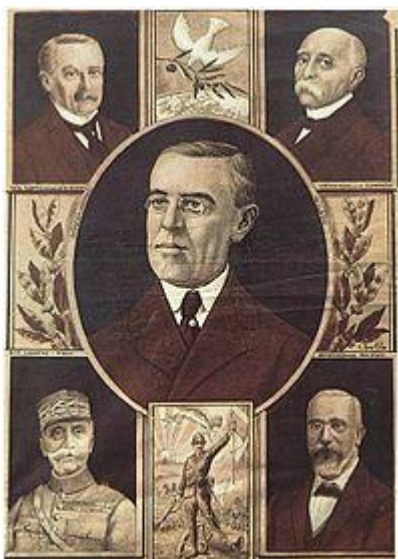
Εθνικός Διχασμός

Η ηγετική τριανδρία της Εθνικής Αμύνης. Από αριστερά: Παύλος Κουντουριώτης, Ελευθέριος Βενιζέλος, Παναγιώτης Δαγκλής

Στις 16 Αυγούστου 1916 έγινε συλλαλητήριο των βενιζελικών στην Αθήνα, όπου με την υποστήριξη του συμμαχικού στρατού, που είχε αποβιβαστεί στην πρωτεύουσα της Μακεδονίας, ο Βενιζέλος ανακοίνωσε στο λαό την πλήρη διαφωνία του με τους χειρισμούς του Στέμματος. Τέθηκε επικεφαλής επανάστασης (Κίνημα Εθνικής Άμυνας) με έδρα τη Θεσσαλονίκη, όπου πήγε και σχημάτισε επαναστατική «Προσωρινή Κυβέρνηση Εθνικής Άμυνας» μαζί με τους ναύαρχο Παύλο Κουντουριώτη και στρατηγό Παναγιώτη Δαγκλή, χρησιμοποιώντας την ήδη ευρισκόμενη εκεί Κρητική Χωροφυλακή, αφού προηγουμένως στις 25 Σεπτεμβρίου πέρασε από την Κρήτη, η οποία προσχώρησε κι αυτή στην επανάσταση. Ο Βενιζέλος διστάζοντας να προχωρήσει στην κατάργηση της μοναρχίας διακήρυξε: «*δεν στρεφόμεστε εναντίον του Βασιλιά, αλλά εναντίον των Βουλγάρων*», επιρρίπτοντας την ευθύνη στους «κακούς συμβούλους» του Κωνσταντίνου. Προσχώρησαν επίσης στο Κίνημα και τα άλλα νησιά του Αιγαίου

Επάνοδος, Συνθήκη των Σεβρών και εκλογική ήττα

Ελληνική λιθογραφία που απεικονίζει τον Βενιζέλο ανάμεσα στους νικητές του Α Παγκσμίου Πολέμου

Χαρτής που απεικονίζει την Ελλάδα μετά την Συνθήκη των Σεβρών

Στην Αθήνα επενέβη η Αντάντ και υποχρέωσε την κυβέρνηση Σκουλούδη να παραιτηθεί. Σχηματίστηκε υπηρεσιακή κυβέρνηση υπό τον Νικόλαο Καλογερόπουλο και η Βουλή διέκοψε τις εργασίες της (καθότι απλώς πλέον μεταβατική και διαχειριστική). Τα μέλη της κυβέρνησης Καλογερόπουλου διαφώνησαν μεταξύ τους ως προς την πολιτική που έπρεπε να ακολουθηθεί, οδηγώντας έτσι το κυβερνητικό αυτό σχήμα σε παραίτηση. Ακολούθησε ο καθηγητής Σπυρίδων Λάμπρου ο οποίος δέχτηκε την πρόταση του βασιλιά και σχημάτισε κυβέρνηση με μη πολιτικά πρόσωπα. Την κυβέρνηση αυτή η οποία επίσης δεν παρήγαγε κάποιο αποτέλεσμα διαδέχθηκε νέα υπό τον Αλέξανδρο Ζαΐμη (ο

οποίος λόγω χαρακτήρος συχνά καλούνταν τις δύσκολες στιγμές). Οι σύμμαχοι, εκνευρισμένοι από την παρελκυστική πολιτική του βασιλιά ο οποίος απλώς κέρδιζε χρόνο, αποφάσισαν να τον απομακρύνουν από το θρόνο και την Ελλάδα, να τον διαδεχθεί δε ο δευτερότοκος γιος του Αλέξανδρος, παραμερίζοντας τον πρωτότοκο Γεώργιο. Στις 29 Μαΐου 1917, ο Κωνσταντίνος αναχώρησε από την Ελλάδα και λίγες μέρες μετά ο Βενιζέλος σχημάτισε κυβέρνηση, συγκλήθηκε δε η Βουλή, η οποία είχε προκύψει από τις εκλογές της 31 Μαΐου 1915 (θεωρούμενες οι επόμενες βουλές ως αντισυνταγματικές και η οποία ονομάστηκε Βουλή των Λαζάρων λόγω της ανάστασής της μετά από τόσο καιρό). Στις 11/24 Νοεμβρίου 1916 η ολοκληρωμένη Προσωρινή Κυβέρνηση κήρυξε τον πόλεμο στις Κεντρικές Δυνάμεις.

Αναμνηστικό χρυσό μετάλλιο του 1919 με απεικόνιση του Βενιζέλου (έκδοση Ελευθερωτής)

Αναμνηστικό χρυσό μετάλλιο του 1919 με απεικόνιση του Βενιζέλου (έκδοση Εθνεγέρτης)

Όταν η Γερμανία υπέγραψε ανακωχή, συνήλθε στο Παρίσι η Συνδιάσκεψη της Ειρήνης, όπου ο Βενιζέλος παρέστη ως αντιπρόσωπος της Ελλάδας και προέβαλε τις αξιώσεις της χώρας μας, οι οποίες έγιναν στο σύνολό τους δεκτές με τις συνθήκες του Νεϊγύ (27 Νοεμβρίου 1919) και

των Σεβρών (10 Αυγούστου 1920). Ως αποτέλεσμα αυτών των συνθηκών η Ελλάδα προσάρτησε (προσωρινά) την Ανατολική Θράκη και την ευρύτερη περιοχή της Σμύρνης στην εκείθεν του Αιγαίου πλευρά. Όντας στη Γαλλία εκείνο τον καιρό, ο Βενιζέλος εξελέγη μέλος της Γαλλικής Ακαδημίας. Ενώ όμως επρόκειτο να γυρίσει στην Ελλάδα, έγινε δολοφονική απόπειρα εναντίον του στο σιδηροδρομικό σταθμό της Λυών (από εκεί έπαιρνε κάποιος το τρένο για την πόλη Λυών), στο Παρίσι, από δύο απότακτους Έλληνες αξιωματικούς, κατά την οποία τραυματίστηκε από πυρά περιστρόφου. Αφού θεραπεύτηκε από τα τραύματά του, γύρισε το Σεπτέμβριο της ίδιας χρονιάς στην Αθήνα.

Ο θάνατος του άτυχου βασιλιά Αλέξανδρου είχε ως συνέπεια ν' ανακηρύξει αντιβασιλέα η Βουλή τον ναύαρχο Παύλο Κουντουριώτη. Την 1 Νοεμβρίου 1920 έγιναν βουλευτικές εκλογές. Το Κόμμα των Φιλελευθέρων έλαβε 50,31% του συνόλου των ψήφων αλλά νικήθηκε από την ενωμένη αντιπολίτευση που είχε λάβει το 49,36% λόγω του εκλογικού νόμου, που οδήγησε τις περισσότερες έδρες στην αντιβενιζελική παράταξη. Είναι φανερό πόσο διχασμένος ήταν τότε ο λαός.

Ο Βενιζέλος παρά το μεγάλο ποσοστό του κόμματός του, δεν εξελέγη καν βουλευτής. Τη μεθεπομένη σχημάτισε κυβέρνηση ο Δημήτριος Ράλλης, παραιτήθηκε ο Κουντουριώτης κι έγινε αντιβασίλισσα η βασιλομήτωρ Όλγα μέχρι να γίνει δημοψήφισμα, το οποίο θα επανέφερε τον εξόριστο Κωνσταντίνο. Στις 4 Νοεμβρίου ο Βενιζέλος αναχώρησε για το Παρίσι, δηλώνοντας ότι αποσύρεται από την ενεργό πολιτική και σκοπεύει να ιδιωτεύσει αλλά αν η χώρα ζητήσει τις υπηρεσίες του στο εξωτερικό, θα είναι στη διάθεσή της. Σύντομα και μετά το δημοψήφισμα της επιστροφής του, την ουσιαστική εξουσία ανέλαβε ο βασιλιάς Κωνσταντίνος.

Συνθήκη της Λωζάνης

Πρωτοσέλιδο της εφημερίδας «Εμπρός» αναγγέλλει την υπογραφή της Συνθήκης της Λωζάνης

Μετά τη Μικρασιατική Καταστροφή και την επανάσταση του 1922, ο Βενιζέλος δέχθηκε να εκπροσωπήσει την Ελλάδα στη διάσκεψη της Λωζάνης όπου στις 24 Ιουλίου 1923 υπέγραψε τη Συνθήκη της Λωζάνης με την Τουρκία. Στις 16 Δεκεμβρίου 1923 έγιναν εκλογές για συντακτική συνέλευση από τις οποίες απείχε η αντιπολίτευση. Ο Βενιζέλος εκλέχθηκε βουλευτής στην Αθήνα και σε άλλες περιοχές (το επέτρεπε το εκλογικό σύστημα) κι επέστρεψε στην Ελλάδα, έγινε δε πρόεδρος της Βουλής με την ψήφο όλων των βουλευτών. Διαφώνησε όμως με την πολιτική παράταξη που είχε ταχθεί στο πολιτειακό υπέρ της Αβασίλευτης Δημοκρατίας (την επομένη των εκλογών απομακρύνθηκε προσωρινά ο βασιλιάς Γεώργιος Β΄), παραιτήθηκε από την προεδρία της Βουλής και σχημάτισε κυβέρνηση στις 11 Ιανουαρίου 1924 (Κυβέρνηση Ελευθερίου Βενιζέλου 1924) θέλοντας να συμβιβάσει τα πράγματα. Όμως, η ανάμειξη ξένων στοιχείων στην πολιτική και ένα πρόβλημα στην υγεία του τον υποχρέωσαν να παραιτηθεί στις 4 Φεβρουαρίου, να υποδείξει ως διάδοχό του τον Γεώργιο Καφαντάρη και να φύγει και πάλι στο Παρίσι.

Δεν άκουσε τους οπαδούς του που του ζητούσαν να επανέλθει και να αναλάβει και πάλι την ηγεσία του Κόμματος των Φιλελευθέρων. Στο Παρίσι επιδόθηκε στη μετάφραση των «Ιστοριών» του Θουκυδίδη. Η μετάφραση αυτή είναι ένα μνημειώδες έργο και αποτελεί λαμπρή συνεισφορά στο εγχείρημα της μεταφοράς των κειμένων της αρχαιότητας στα νέα ελληνικά.

Νέα άνοδος (1928-32)

Ο Βενιζέλος το 1930

Αφού ανέτρεψε τη δικτατορία του Θεόδωρου Πάγκαλου ο Γεώργιος Κονδύλης στις 22 Αυγούστου 1926, ορκίστηκε πρωθυπουργός και έκανε εκλογές, στις οποίες δεν συμμετείχε ο ίδιος, ούτε ο Βενιζέλος που δεν θέλησε να είναι υποψήφιος. Βοήθησε όμως να σχηματιστεί οικουμενική κυβέρνηση από τον Αλέξανδρο Ζαΐμη με στόχο την γεφύρωση των πολιτικών διαφορών και την εθνική συμφιλίωση. Η κυβέρνηση αυτή παραιτήθηκε και σχηματίστηκε νέα στην οποία δεν συμμετείχε το Λαϊκό Κόμμα. Ο Βενιζέλος γύρισε τότε στην Ελλάδα, διαφώνησε ωστόσο με την κυβέρνηση επί της ασκούμενης οικονομικής πολιτικής. Η διαφωνία του οδήγησε στη διάσπαση του Κόμματος των Φιλελευθέρων, του οποίου ανέλαβε την ηγεσία. Στις 5 Ιουλίου 1928 παραιτήθηκε η κυβέρνηση Ζαΐμη. Ο Βενιζέλος έγινε πρωθυπουργός και προκήρυξε εκλογές για τις 19 Αυγούστου 1928. Τις κέρδισε το Κόμμα των Φιλελευθέρων που πήρε τις 228 από 250 έδρες της Βουλής. Ο Βενιζέλος κυβέρνησε μέχρι το 1932.

Οικονομική και εσωτερική πολιτική

Η νέα κυβέρνηση του Βενιζέλου κλήθηκε να αντιμετωπίσει τις συνέπειες της διεθνούς οικονομικής κρίσης του 1929, με κατάληξη όμως τη χρεωκοπία της χώρας το 1932.

Στις δράσεις της κυβέρνησης αυτής της περιόδου συγκαταλέγονται ακόμα η ίδρυση του ΣΤΕ, αλλά και ο αμφιλεγόμενος νόμος για την προστασία του κοινωνικού καθεστώτος («Ιδιώνυμο»).

Εξωτερική πολιτική 1928-1932

Κύριος στόχος του Βενιζέλου την περίοδο αυτή υπήρξε να αποφύγει την εξάρτηση της Ελλάδας από μία μόνο μεγάλη δύναμη. Προσπάθησε λοιπόν, να δημιουργήσει φιλικές σχέσεις τόσο με τις γειτονικές χώρες όσο και με αυτές που κυριαρχούσαν στη Μεσόγειο. Έτσι, η πρώτη διπλωματική κίνηση του Βενιζέλου ήταν η υπογραφή συμφώνου φιλίας, συνδιαλλαγής και δικαστικού διακανονισμού με την Ιταλία στις 23 Σεπτεμβρίου 1928.

Ελληνοτουρκική προσέγγιση

Ο Βενιζέλος με τον Ατατούρκ στην Άγκυρα τον Οκτώβριο του 1930

Η πιο πολυσυζητημένη όμως, πράξη του Βενιζέλου ήταν η υπογραφή της ελληνοτουρκικής σύμβασης στην Άγκυρα, στις 10 Ιουνίου 1930. Με αυτή τη συμφωνία έκλεισαν οι περισσότερες εκκρεμότητες μεταξύ Ελλάδας και Τουρκίας. Η Ελλάδα συμφώνησε να πληρώσει 425.000 λίρες Αγγλίας ως αποζημίωση για τους Τούρκους που έφυγαν από τη χώρα και σε αντάλλαγμα η Τουρκία δεχόταν να αναγνωρίσει τους Έλληνες της Κωνσταντινούπολης ως μόνιμους κατοίκους. Εν συνεχεία, στις 30 Οκτωβρίου υπογράφηκε στην Άγκυρα το σύμφωνο ελληνοτουρκικής φιλίας, ουδετερότητας και διαιτησίας. Η διπλωματική αυτή προσέγγιση άλλαξε άρδην το κλίμα στις δύο χώρες με αποτέλεσμα τόσο ο Βενιζέλος στην Άγκυρα όσο ο Ισμέτ Ινονού στην Αθήνα να τύχουν θερμής υποδοχής από τους κατοίκους.

Πραξικόπημα και εξορία

Στις 16 Ιανουαρίου 1933 η κυβέρνηση Παναγή Τσαλδάρη ανατράπηκε και, για τελευταία φορά, πρωθυπουργός έγινε ο Βενιζέλος. Στις εκλογές της 5 Μαρτίου όμως τα αντίπαλα κόμματα πλειοψήφισαν. Τότε ο στρατηγός Νικόλαος Πλαστήρας ηγήθηκε πραξικοπήματος υπέρ του Βενιζέλου. Ο Πρόεδρος της Δημοκρατίας όμως ονόμασε πρώτα πρωθυπουργό τον στρατηγό Αλέξανδρο Οθωναίο ώστε να καταστείλει το πραξικόπημα, και αμέσως μετά έκανε πρωθυπουργό τον Τσαλδάρη. Το βράδυ της 6ης Ιουνίου αντιβενιζελικοί

αποπειράθηκαν να δολοφονήσουν τον Βενιζέλο στην λεωφόρο Κηφισίας και ακολούθησαν και διώξεις φιλοβενιζελικών αξιωματικών. Κατά την απόπειρα δολοφονίας εναντίον του τραυματίστηκε η γυναίκα του Έλενα Βενιζέλου, η οποία επέβαινε επίσης στο αυτοκίνητο, και σκοτώθηκαν μέλη της προσωπικής του ασφάλειας.

Προσωπική ζωή & Πληροφορίες

Ήταν παντρεμένος (1890 - 1894) με την Μαρία Ελευθερίου-Κατελούζου και είχε αποκτήσει δύο παιδιά: τον Κυριάκο Βενιζέλο και τον Σοφοκλή Βενιζέλο, βουλευτή, υπουργό και πρωθυπουργό της Ελλάδας. Εγγονός του είναι ο Νικήτας Βενιζέλος. Μετά τον θάνατο της συζύγου του, παντρεύτηκε το 1921 την Έλενα Σκυλίτση. Κατά τη διάρκεια της ζωής του ο Ελευθέριος Βενιζέλος διέμενε μεταξύ Χανίων, Αθήνας και εξωτερικού, ιδιαίτερα στο Παρίσι.

Στην ηλικία των είκοσι επτά ετών έχοντας καταφύγει στην Αθήνα από τις διώξεις των Τούρκων ξεκίνησε να γράφει για την «Κρητική Επανάσταση του 1889», έργο 146 σελίδων που έμεινε όμως ημιτελές. Ήταν ο πρώτος που μετέφρασε την Ιστορία του Πελοποννησιακού Πολέμου του Θουκυδίδη στην Νέα Ελληνική γλώσσα.

Είχε εκλεγεί μέλος της Γαλλικής Ακαδημίας Ηθικών και Πολιτικών Επιστημών (1919).

Θάνατος και ταφή

«Ο προκείμενος νεκρός ήτο ένας αληθινός άνδρας, με θάρρος μεγάλο, με αυτοπεποίθησιν και δι' αυτόν και διὰ τον λαόν, τον οποίον εκλήθη να κυβερνήση. Ίσως έκαμε πολλά σφάλματα, αλλά ποτέ δεν του απέλειψε το θάρρος, ποτέ δεν υπήρξε μοιρολάτρης, διότι ποτέ δεν επερίμενε από την μοίραν να ιδή την χώραν του προηγμένην. Αλλά έθεσε εις την υπηρεσίαν της όλον το πυρ που είχε μέσα του, κάθε δύναμιν ψυχικήν και σωματικήν».

Στις 13 Μαρτίου υπέστη εγκεφαλική συμφόρηση λίγο μετά τις 7 το πρωί, αφότου είχε ξυπνήσει. Άρχισε να ψευδίζει - ένδειξη εγκεφαλικού επεισοδίου - και η σύζυγός του κάλεσε τον Γάλλο καθηγητή Ντε Ζεν. Ξανακοιμήθηκε αλλά έκτοτε έχασε τις αισθήσεις

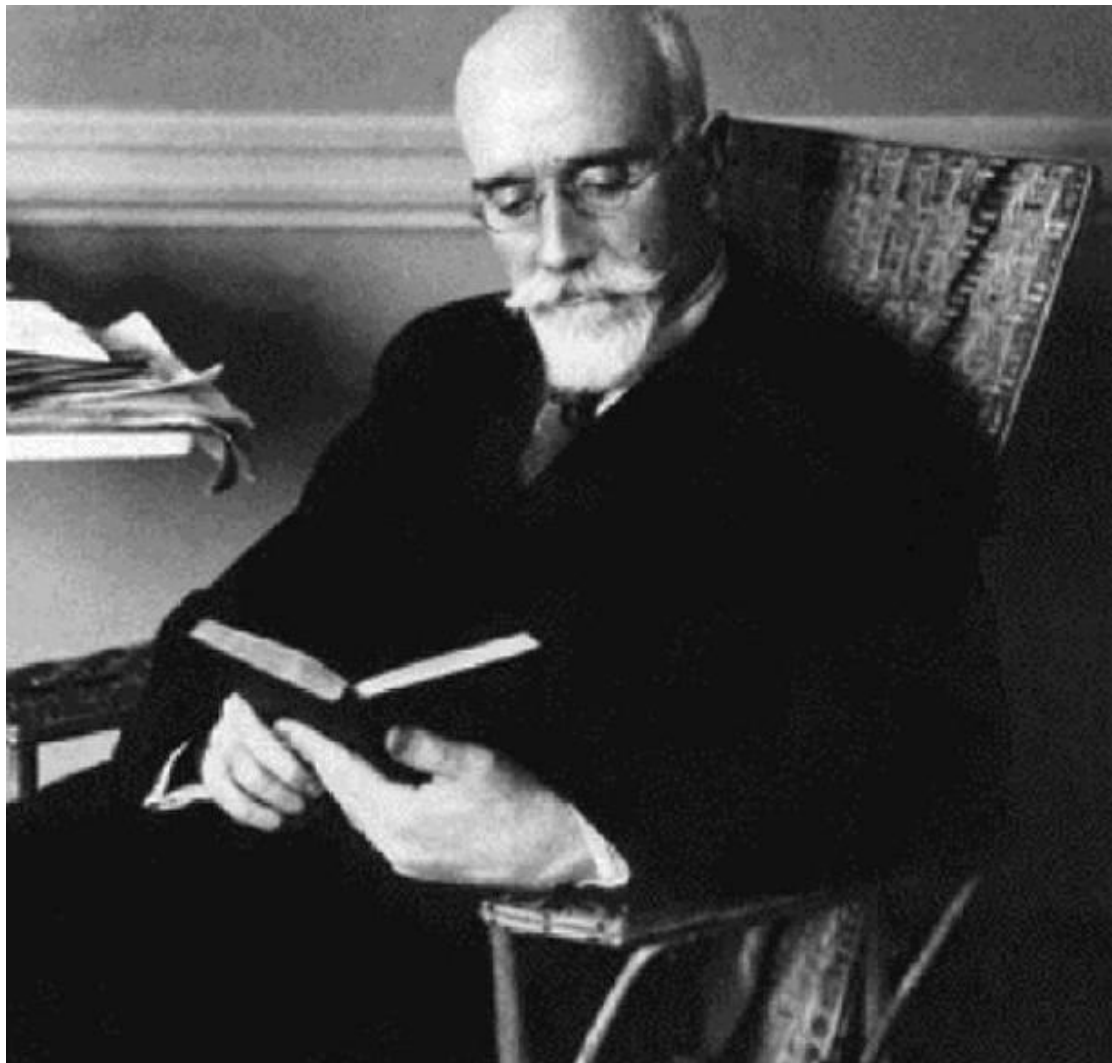
του για τα πέντε επόμενα εικοσιτετράωρα. Έφυγε από τη ζωή στις 08:05 το πρωί της 18^{ης} Μαρτίου 1936.

Κατά τη μεταφορά του νεκρού από την οδό Μπωζόν στον Ελληνορθόδοξο Ναό του Παρισιού κι από εκεί στον Σιδηροδρομικό Σταθμό της Λυών, οι Γαλλικές αρχές του απέδωσαν τιμές. Τιμές απέδωσαν και οι Ιταλικές αρχές κατά τη διέλευση της σωρού του από τα Ιταλικά εδάφη. Η ταφή του πραγματοποιήθηκε στις 29 Μαρτίου στο Ακρωτήριο της Κρήτης.

Ανδριάντας του Ελ. Βενιζέλου στην Καλλονή Λέσβου.

Πηγές :

Ιστορία Ελληνικού Έθνους

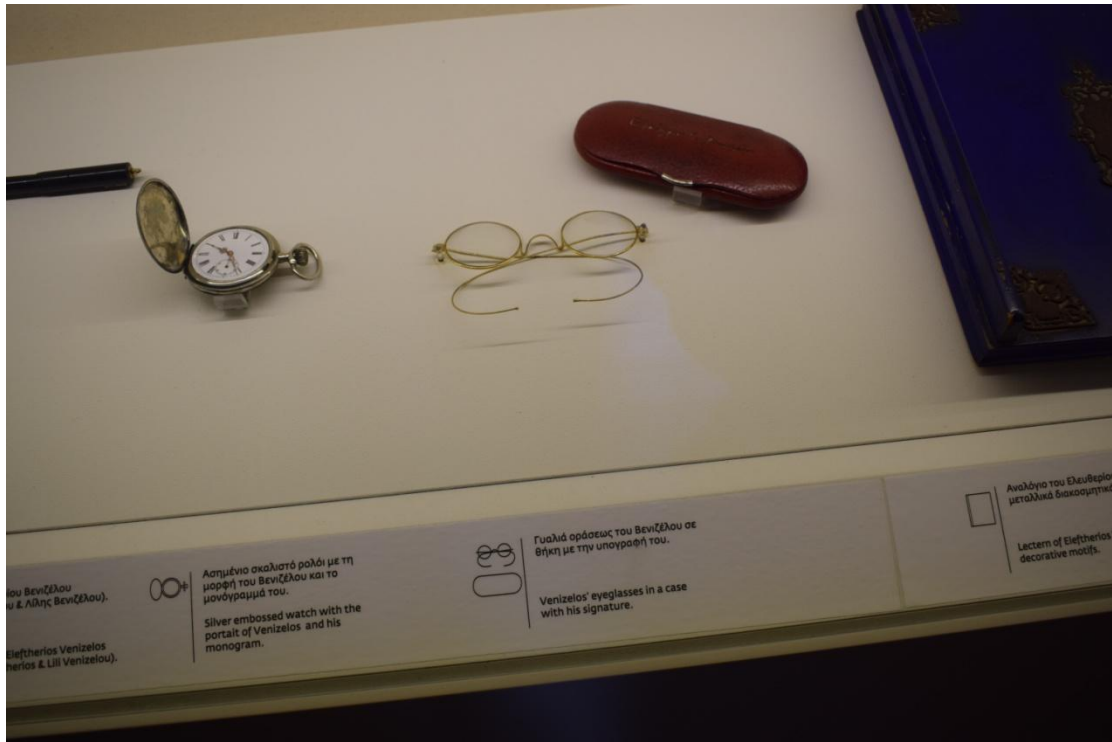
Εθνικό Ίδρυμα Ερευνών και Μελετών << Ελευθέριος Κ. Βενιζέλος
>>

https://el.wikipedia.org/wiki/%CE%95%CE%BB%CE%B5%CF%85%CE%B8%CE%AD%CF%81%CE%B9%CE%BF%CF%82_%CE%92%CE%B5%CE%BD%CE%B9%CE%B6%CE%AD%CE%BB%CE%BF%CF%82

Φωτογραφίες από την εκπαιδευτική επίσκεψη στην Κρήτη

Η πένα με την οποία ο Ελ. Βενιζέλος υπέγραψε τη συνθήκη της Λωζάννης.

Προσωπικά αντικείμενα του Ελ. Βενιζέλου που βρίσκονται στην οικεία του στη Χαλέπα Χανίων.

